

A Magyar Tudományos Akadémia Dísztermében

2026.szeptembe 1-jén elhangzott laudáció

Popovicsné Palojtay Márta

közel három évtizede végez kiemelkedő család-, életvédelmi és szociális tevékenységet Kárpátalján. Budapestről származik, ám a kilencvenes évek közepe óta Kárpátalján él és dolgozik, miután férjhez ment Popovics Béla munkácsi tanárhoz, helytörténészhez, akivel négy leánygyermeket nevelnek. Tevékenysége szerteágazó, a humanitárius segítségnyújtástól a keresztény indíttatású, mélyreható lelkigondozásig terjed.

Eredetileg csupán egy féléves időszakra érkezett Kárpátaljára a Magyar Máltai Szeretetszolgálat önkénteseként, hogy segítse a beregszászi szervezet munkáját. Ezzel párhuzamosan angol nyelvet tanított a II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskolán.

A félév lejárta után Majnek Antal, a Munkácsi Római Katolikus Egyházmegye akkori püspöke felkérésére a régióban maradt, és éveken át püspöki titkárként segítette az egyházmegye újjászervezését. Majnek Antal püspök atya teljes egyetértéssel támogatta a kitüntetés gondolatát. Ugyanezt tette néhány héttel ezelőtt Lucsok Péter Miklós püspök úr a Munkácsi Római Katolikus Egyházmegye jelenlegi püspöke, amikor erről kérdeztem.

Palojtay Márta neve Kárpátalján és anyaországi egyházi körökben is egybe fonódott a magzat- és életvédelemmel. Munkássága elismeréseként a Magyar Katolikus Püspöki Konferencia (MKPK) Családbizottságának életvédelmi referensévé választották.

A Család és Élet Egyesületnek ő az alapítója és vezetője. Az Egyesület a krízishelyzetben lévő várandós anyáknak, családoknak nyújt jogi, anyagi és lelki támaszt. Céljuk a terhességmegszakítások megelőzése és a helyi családok egyben tartása.

A „**Ne félj, nem ítélek el!**” egy katolikus gyökerekkel rendelkező, de mindenki előtt nyitva álló lelkigyakorlatos mozgalom és támogató program. Elsősorban azoknak nyújt segítséget, akik valamilyen magzatvesztés – leggyakrabban abortusz, vetélés, halvaszületés vagy lombikprogram során elszenvedett veszteség – utáni gyásszal, büntudattal és lelki fájdalommal küzdenek. Palojtay

Márta 2008 óta szervez és vezet speciális lelkipásztori hétvégéket és egyéni beszélgetéseket. Ezek célja az abortuszon vagy spontán vetélésen átesett édesanyák segítése a gyakran tiltott gyász feldolgozásában és a lelki traumák feloldásában.

Felismerve, hogy a kárpátaljai családok szétesésének egyik fő oka a családfők tartós külföldi munkavállalása, az egyesületén keresztül aktívan törekszik helyi álláslehetőségek biztosítására.

Palojtay Márta közvetítő csatornaként működik a magyarországi adományozók és a rászoruló kárpátaljai családok között. Dedikált adománygyűjtő számláján keresztül a támogatásokat célzottan, közvetlenül a legszegényebb, krízisben lévő kárpátaljaiak megsegítésére fordítja. A Covid-járvány idején figyeltem fel tevékenységére. A lakóhelyemen gyűjtött adományok célbejuttatását is koordinálta.

Popovics Béla

elismert kárpátaljai magyar pedagógus, helytörténész és a munkácsi magyar közösség egyik meghatározó alakja. Munkácson született, és egész élete ehhez a városhoz kötődik.

Évtizedek óta kutatja Munkács és Kárpátalja múltját, épületeit, kultúrtörténetét és régi sajtóját. Nevéhez fűződik a **Munkács kultúrtörténete a korabeli sajtó tükrében** című jelentős kötet megírása, amely az 1884 és 1944 közötti helyi sajtóanyagra támaszkodva mutatja be a város polgári miliójét.

Az 1990-es évek közepén beazonosította, hogy a Feszty-körkép háttérképeit Munkács mellett, a kendereskei domb tetején készülték, ami alapjaiban határozta meg a kárpátaljai Feszty-emlékhely létrejöttét.

Rendszeresen tart rendhagyó történelemórákat, ismeretterjesztő előadásokat Munkácson és a magyarság körében, bemutatva a város múltját, Zrínyi Ilona korát és Kárpátalja történelmi emlékeit.

Popovics Béla a Munkácsi Szent István Líceum tanára, aki magyar irodalmat és művészettörténetet oktatott, illetve párhuzamosan dolgozott a Munkácsi 3. számú II. Rákóczi Ferenc Középiskolában és a II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Egyetemen. Szeretetre, becsületre, tiszteletre, Kárpátalja, illetve az anyaország, Magyarország, iránti hűsége tanította tanítványait. A magyar irodalmon keresztül mutatta be csodálatos anyanyelvünk szépségét és

tiszteletét. Megkövetelte, hogy diákjai mindig pontosan, választékosan fejezzék ki magukat, gyakran idézte: „nyelvében él a nemzet”. Mindig támogatta, bízta és motiválta tanítványait, gyakran hangoztatta, hogy legyenek büszkéek magyarságunkra, és ne érezzék kevesebbnek magukat az anyaországi magyaroknál. Ez különösen fontos volt a 2004. december 4-ki magyarországi népszavazást követően, amikor számos tanítványa identitása kialakulásának legkritikusabb idejében volt, csalódottnak és kizártnak érezte magát. A Popovics tanár úr nyújtotta lelki támogatás ebben az időszakban meghatározó volt, hatását mind a mai napig érzik. Az egyik korábbi tanítványa így nyilatkozott róla: *„Popovics tanár úr Nem engedte, hogy nehezteljünk a nemmel szavazókra, nem engedte, hogy kevesebbnek érezzük magunkat, minden tanórán elmondta, ugyan olyan jók vagyunk, mint a magyarországi diákok, merjünk nagyot álmodni, tanuljunk szorgalmasan, szeressük hazánkat és nemzetünket, akkor a jó Isten is áldással tekint majd ránk. Tanulmányaim során ismerkedtem meg vele és feleségével, Mártával. Mindketten csodálatos emberek. Béla tanár úr meghatározó személy volt életemben magyarságom megértése és megtartása szempontjából.*

Popovics Béla és Palójtay Márta kitartó lelkesedéssel dolgozik a kárpátaljai magyarság közösségeinek építéséért, lelkesítéséért, egyszóval fennmaradásáért.

POPOVICSNÉ PALÓJTAY MÁRTA ÉS POPOVICS BÉLA A KÁRPÁTALJAI MAGYARSÁG IDENTITÁSÁNAK ÉS KERESZTÉNYSÉGÉNEK FENNTARTÁSÁÉRT ÉS MEGERŐSÍTÉSÉÉRT VÉGZETT ELKÖTELEZETT SZOLGÁLATÁÉRT

a Széchenyi Társaság elnöksége egyhangú szavazással döntött a Széchenyi emlékérem odaítéléséről.

Munkájuk folytatásához erőt, egészséget, rendületlen hitet Isten áldását kívánjuk és őszintén gratulálunk!

Kőrösiné dr. Merkl Hilda

elnökségi tag